

Oeverzwaluwpopulatie op Landgoed de Rijt gered.

Nederland kent een 3-tal zwaluwen die onder de familie Hirundinidae vallen en wel de huiszwaluw – *Dilichon urbica*, de boerenzwaluw – *Hirundo rustica* en de oeverzwaluw - *Riparia riparia*. (de gier- en nachtzwaluw behoren tot de andere familie - Caprimulgidae)

De oeverzwaluwen zijn kenmerkende koloniebroeders van de open terreinen met zoet water. Het broedgebied moet aan twee belangrijke voorwaarden voldoen: er moet een kale zandige of lemige steilwand zijn (waarin nestholen uitgegraven kunnen worden van horizontaal bijna 1 mtr. lang) en er moeten flink wat muggen of andere insecten rondvliegen. Het nest wordt bekleed met gras en veren. De winter brengen zij door in tropisch West- Afrika.



Het is een van de kleinste zwaluwen en te herkennen aan een dof grijsbruine bovenzijde terwijl de onderzijde wit is met een duidelijk afgetekende grijsbruine borstrand. De onderzijde van de vleugels is vrij donker en de staart is ondiep gevorkt. Qua grootte is de oeverzwaluw de kleinste in zijn soort en is maar 12 cm groot. Een huismus is 14,5 cm groot. Vanaf eind mei worden 4-5 eieren gelegd waarna een broedtijd van 14 tot 17 dagen volgt. Meestal is er nog een tweede legsel. De jongen zitten 20 – 24 dagen op het nest voor ze uitvliegen. Omdat kolonieplaatsen vaak tijdelijk van aard zijn, zijn de vogels niet plaat getrouw. Een reden temeer om een vaste broedplaats te creëren zodat de vogels jaar na jaar kunnen terugkeren.

De oeverzwaluwen op Landgoed de Rijt in Sint- Oedenrode.

Na enige jaren van denken en uitwerken van het nieuwe project `Landgoed de Rijt` door de eigenaren Families Dekkers, Fam. v/d Linden en Fam. Vos bleef veel zwarte en leemachtige grond achter op het terrein van het landgoed de Rijt. Deze grond, in verwerkingsbeheer door Van Berkel Landschap & Infra BV., moest t.z.t. worden verwijderd hetgeen enige jaren in beslag zou nemen.

2 Jaar geleden ontdekten Ans en Jan Dekkers dat in een van de grondhopen zich oeverzwaluwen hadden genesteld. Het jaar daarop was hun aantal drastisch gestegen. Daar de grond toch op korte termijn verwijderd moest worden richtten Ans en Jan zich tot het Brabants Landschap, in de persoon van Marco Renes, *Veldmedewerker Soortenbescherming van BL*, tevens werd contact gezocht met IVN Rooi en de Weidevogelgroep Sint-Oedenrode. Er volgde eind okt. 2017 een gesprek met Marco Renes en een plan van ontwikkeling kwam op 8 nov. 2017 tot stand. Om de huidige populatie oeverzwaluwen te behouden diende er een beschikbare broedplaats te worden gecreëerd en wel vòòr het nieuwe broedseizoen in 2018.

De financiën voor dit project werden gesubsidieerd uit het projectplan `Stimulering soorten van het agrarische landschap`. Dit project is mede tot stand gekomen door een bijdrage van Coördinatiepunt Landschapsbeheer, Provincie Noord- Brabant, de Nationale Postcode Loterij en IVN Rooi. Er werd een Projectplan: `LAL` opgezet waarin doelstelling, organisatie, maatregelen, monitoring, communicatie

(vervolg: Oeverzwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

en begroting werden uitgewerkt. Om inzicht te krijgen in het geheel werden vooraf gesprekken gevoerd met o.a. Van Berkel en Kemper Keerwandenbedrijf uit Tilburg. Dit laatste bedrijf had al meerdere keren de productie van de gewenste keerwanden ter hand genomen. Duidelijk was toen dat het een betonnen keerwand moest worden. Offerten werden opgevraagd en vooral belangrijk was de termijn waarin dit alles gerealiseerd diende te worden (eind maart 2018 .i.v.m. de terugkeer van de zwaluwen uit hun winterverblijf). Toen deze stappen waren gezet en het daarbij behorende financiële plaatje grotendeels in beeld was gebracht kon een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Met enige medewerking van de desbetreffende instantie's kon dit op korte termijn worden geregeld. Helaas werd hieraan wel een bezwaartermijn van 6 weken gekoppeld. Ook diende het terrein grotendeels te worden geëgaliseerd alvorens de omgevingsvergunning werd afgegeven hetgeen Van Berkel wel binnen de ons gestelde periode ter hand nam.



Er werd een bouwteam opgezet bestaande uit de HH. Henk Steenbakkers – projectleider en Theo Gottenbos namens het IVN Rooi en Piet Delissen en Wil Foolen namens de Weidevogelgroep.



(Samenkomst op 9 maart van de eigenaren en het bouwteam voor het bepalen van plaats waar de wand dient te worden geplaatst)

Opdracht werd verstrekt aan Kemper uit Tilburg om totaal 12 wanden te produceren in de afmetingen: 2500 cm. hoog, 2000 cm breed en 1600 cm. voorsprong.



(Fabricage- mal in de fabriek)

(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

Op 22 maart waren wij ter plaatse om het uitladen van de wanden te aanschouwen. Toen pas hadden wij een beetje inzage in hetgeen dient te worden opgebouwd.

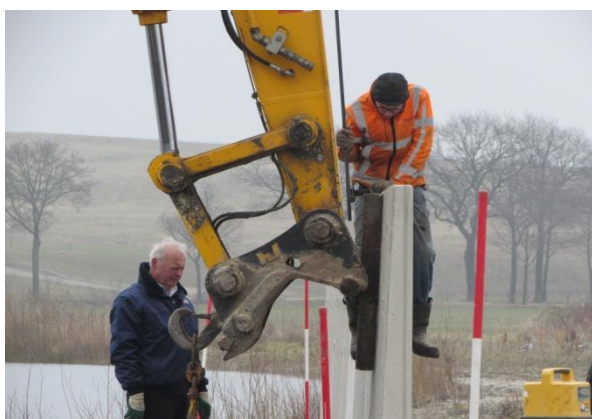


Op 23 maart ging Van Berkel aan de slag. Vooraf was een strook uit gediept alwaar de wanden kwamen te staan. De grond werd geëgaliseerd en met fijne steenslag verstevigd. Hierover nog een laagje betoncement en de plaatsing kon beginnen. Vooraf werd een groot gedeelte van de beschoeiing aan en in het water weggehaald en wel de vele opkomende wilgenstruikjes.



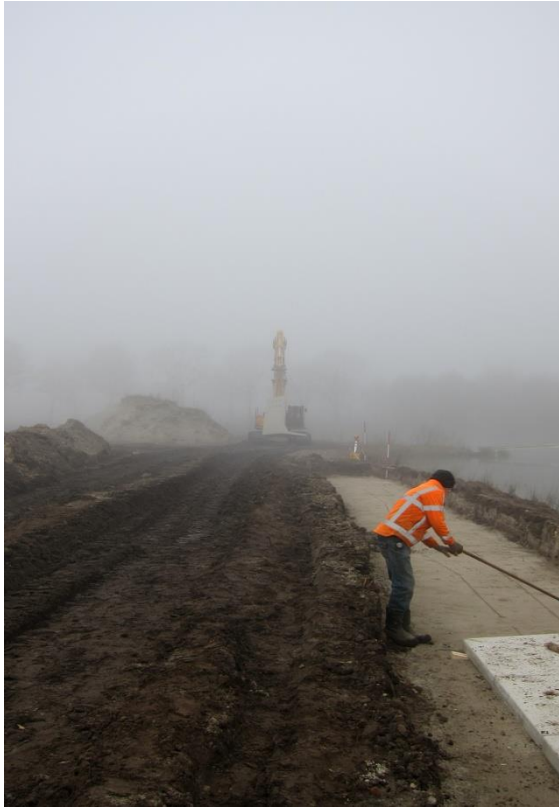
(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

De plaatsing van het eerste paneel ging met wat strubbelingen gepaard echter de wanden die daarna volgden werden in een redelijk tempo aangebracht. Dit alles gebeurde in de ochtenduren in dichte mist.



(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

Gelukkig klaarde de mist snel op en vorderde het werk gestaag. Alvorens dat een wand werd geplaatst diende het oppervlak egaal te zijn. De laatste betonkorrels en zand werden opgeharkt. Door Henk werd vooraf tegen elk paneel een kunststoflat geplakt.



Waar nodig werd de wand nog even op zijn plaats gedrukt om hem precies te laten passen. Van bovenaf werd een tweede kunststof lat tussen de wanden gedrukt.



(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

Ondanks de koude ochtend, vorderde het werk gestaag. Het zonnetje brak gelukkig snel door. Nadat de wanden geplaatst waren werd aan de waterkant het talud opgevuld. Dit was nog even hard werken.



Na dit karwij werd het talud aan de achterkant ter hand genomen. Allereerst werd alle uitgegraven grond wederom op zijn plek gebracht hetgeen tevens het einde van de dag inluidde.



(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

Dinsdag 27 maart zou de voltooiing plaatsvinden. Met een sterke sjofel werd de hiervoor gereserveerde grond naar het talud geduwd. Op grondhoogte van 15cm vanaf de bovenkant werd een speciale kunststof mat gespreid waarop de resterende laag grond werd geschoven. Op deze wijze wordt voorkomen dat een das of vos gaten gaat graven vanaf de bovenkant van het talud. In deze strook liggen de nestingen van de zwaluwen.



Tijdens deze zandverplaatsing was het aan Henk en Theo om de 144 gaten in de wanden te dichten met leemachtig zand. Op de twee buitenste wanden na en de bovenste rij werden alle gaten gevuld.



(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)

En proppen maar.



De volgende en afsluitende dag werden de palen aan de zijkanten geplaatst om de aanvulling te voltooien en werd het talud verder afgewerkt. Ook de resterende open vlieggaten werden nog gevuld.



De overbodige grond werd afgevoerd en wordt t.z.t. door Van Berkel verwijderd. Een kleine hoeveelheid leemzand wordt apart gehouden om in het najaar de vlieggaten weer op te vullen.

(vervolg: Oeverwaluwen op Landgoed de Rijt gered)



Het werk is gerealiseerd.

Samenstelling: Theo Gottenbos.

Foto's: Arno Vlooswijk en Theo Gottenbos.

Sint- Oedenrode 29 april 2018.